

Президія НАН України розглянула

Перед початком чергового засідання Президії НАН України 16 грудня 2015 року академік НАН України Б.Є.Патон вручив державні нагороди науковим працівникам Інституту проблем матеріалознавства ім.І.М.Францевича НАН України та Інституту біохімії ім.О.В.Палладіна НАН України академікам НАН України С.О.Фірстову й С.О.Костеріну.

***

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь заступника директора Інституту електрозварювання ім.Є.О.Патона НАН України, заступника голови Наукової ради цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин» академіка НАН України Л.М.Лобанова про виконання зазначеної програми.

В її обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор структурного відокремленого підрозділу «Київські ТЕЦ» Ю.І.Гладишев, головний інженер Публічного акціонерного товариства «Укртрансгаз» І.З.Бурак, завідувач відділу РДВ-1 Державного підприємства «Антонов» В.А.Знова, директор Інституту фізики твердого тіла, матеріалознавства та технологій Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» член-кореспондент НАН України В.М.Воєводін, голова Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України академік НАН України В.П.Семиноженко.

У доповіді було підведено підсумки виконання програми у 2013-2015 роках та визначено науково-технічні проблеми безпеки експлуатації відповідальних об'єктів, які потребують подальшого вирішення.

Як відзначалося, проблема спрацювання конструкцій, обладнання і споруд, з якою стикаються всі країни, набула особливого значення для України. Через складний економічний стан значно зросла частка аварійно небезпечних об'єктів тривалої експлуатації, що вже відпрацювали свій нормативний термін.

У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання управління експлуатаційною надійністю та довговічністю відповідальних об'єктів шляхом визначення їх технічного стану і залишкового ресурсу та встановлення науково обґрунтованих строків експлуатації.

Впродовж трьох років було отримано важливі науково-технічні та практичні результати. Зокрема, розвинуто методи і засоби неруйнівного контролю та технічної діагностики, створено системи безперервного моніторингу важливих об'єктів, розроблено ефективні технології подовження ресурсу обладнання теплової і атомної енергетики, хімічної та нафтопереробної промисловості, трубопроводів, мостів, будівельних та транспортних конструкцій.

Президія НАН України зауважила щодо комплексності програми «Ресурс», яка складалась з дев'яти розділів і містила 126 проектів й до виконання якої було залучено 25 інститутів 8 відділень НАН України.

Загалом за проектами програми «Ресурс» розроблено 37 нових технологічних процесів, створено 23 зразки нової техніки. Опубліковано 495 друкованих праць, із них 37 монографій і збірників. Отримано 49 патентів.

Також зазначалося, що результати робіт дають суттєвий економічний ефект. Так, впровадження лише системи АЕ моніторингу на Київській ТЕЦ-6 усуває аварійні ситуації і заощаджує мільйони гривень державних коштів. Багатомільйонний економічний ефект дає робота з подовження ресурсу обладнання АЕС України.

Зважаючи на актуальність, важливість і перспективність результатів, отриманих при виконанні програми «Ресурс», було висловлено пропозицію про започаткування нової цільової програми наукових досліджень НАН України «Надійність і довговічність матеріалів, конструкцій, обладнання та споруд» на 2016-2020 роки.

При її формуванні необхідно сконцентрувати зусилля та ресурси на найбільш актуальних напрямках досліджень, передбачивши передусім практичне використання отриманих результатів. При проведенні конкурсу проектів першочергову увагу необхідно звернути на фінансування комплексних крупних робіт, а не розпорошувати кошти на дрібні проекти.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

***

Потім Президія НАН України та запрошені заслухали і обговорили доповідь академіка НАН України В.М.Гейця «Розвиток та взаємодія економічної та енергетичної політики в Україні».

Виступи академіка НАН України Б.Є.Патона, радника міністра енергетики та вугільної промисловості України О.Ю.Зенюка, академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, директора Інституту електродинаміки НАН України академіка НАН України О.В.Кириленка, директора департаменту кліматичної політики Міністерства екології та природних ресурсів України В.В.Вежніна, академіка-секретаря Відділення економіки НАН України, директора Інституту демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України академіка НАН України Е.М.Лібанової, почесного директора Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України академіка НАН України В.П.Кухаря засвідчили, що питання енергозабезпечення вітчизняної економіки і відповідна потреба у реалізації структурних реформ ще ніколи не стояли так гостро, як сьогодні, а економічна стагнація, посилена кризою державного регулювання, виявила весь спектр тісно взаємопов'язаних проблем галузі.

Хоча на сьогодні сприятлива кон'юнктура на світових ринках дещо послаблює тиск на макроекономічні показники в Україні, однак це не зменшує актуальності реалізації реформ в енергетичній галузі, а оптимізація енергетичного балансу перетворюється на необхідну умову нормального функціонування економіки та задоволення базових енергетичних потреб населення.

Реалізація установами відділень економіки та фізико-технічних проблем енергетики НАН України міждисциплінарного проекту «Оцінка стратегій довгострокового розвитку енергетики та економічна політика оптимізації енергетичного балансу України» дозволила сформулювати та обґрунтувати пріоритетні напрями політики оптимізації енергетичного балансу.

На основі розроблених з використанням економіко-математичного моделювання кількісних та якісних оцінок стратегічних напрямів розвитку енергетичного сектору визначено основні управлінські і ринкові механізми оптимізації енергетичного балансу.

Підкреслювалося, що запровадження стратегічного планування та управління в енергетиці має передбачати не лише підвищення якості експертного середовища та управлінських навичок і умінь державних службовців, але й коригування відповідних наукових досліджень академічних установ у тих проблемних галузях, за якими відбуватиметься реалізація гармонізованих пріоритетів економічної та енергетичної політики.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про підготовку проекту Генеральної угоди про науково-технічне співробітництво між НАН України та НАК «Нафтогаз України»; про перерозподіл тематики наукових досліджень й відповідного бюджетного фінансування Інституту математики НАН України та Інституту прикладної математики і механіки НАН України; про внесення змін до Положення про цільові програми наукових досліджень НАН України і цільові наукові (науково-технічні) проекти НАН України; про видання роботи в серії «Бібліографія вчених України» у зв'язку з 80-річчям академіка НАН України А.Г.Наумовця; також було розглянуто низку кадрових і організаційних питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України